

VN/6802/2020

8.10.2020

Hanke digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

Asettaminen Valtiovarainministeriö on tänään asettanut hankkeen digitaalisen henkilöllisyyden ja sen hyödyntämistapojen kehittämiseksi.

Toimikausi 8.10.2020 – 30.6.2023

Tausta Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Tavoitteena on nostaa julkisen sektorin teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyttä sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä.

Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on edistää Suomen kansalaisille ja kaikille Suomessa asuville mahdollisuutta sähköiseen tunnistautumiseen sekä edistää toimivien tunnistusratkaisujen kehittämistä. Hallitusohjelmassa on lisäksi nostettu esiin henkilön mahdollisuudet hallita omia julkisissa palveluissa olevia tietojaan sekä riittävät tukipalvelut sähköisten julkisten palveluiden käyttöön yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Hankkeen taustalla on ollut muun muassa Väestörekisterikeskuksen (nykyinen Digi- ja väestötietovirasto) tunnistusratkaisuja koskeva (VM/1699/00.01.00.01/2018) selvitys.

Digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseen liittyvät läheisesti myös digitalisaation edistämisen ohjelma (VN/714/2020, asetettu 25.2.2020) sekä henkilötunnuksen uudistamista selvittäneen työryhmän loppuraportti (VN/10378/2019) ja loppuraportin jälkeen linjattavat jatkotoimenpiteet.

Tavoitteet Digitaalisen henkilöllisyyden hankkeen tavoitteena on:

- 1) Tuottaa yhdenvertaiset edellytykset ja mahdollisuudet jokaiselle hyödyntää digitaalista henkilöllisyyttä yhteiskunnan palveluissa ja luoda mahdollisuuksia laajentaa viranomaisen vahvistamien henkilötietojen joukkoa, joka asiointissa voidaan välittää toiselle osapuolelle

- 2) varmistaa edellytykset yksilökeskeisesti ihmiseen itseensä liittyvien henkilötietojen jakamisen (Self Sovereign Identity) syntymiselle ja kehitykselle tulevaisuudessa siten, että digitaalisen henkilöllisyyden ratkaisujen perustana voisi toimia valtion takaama ydinidentiteetti
- 3) mahdollistaa jokaiselle tarvitsevalle tunnistautuminen julkishallinnon palveluihin sähköisesti myös työtehtävien hoitamista varten
- 4) varmistaa julkisen hallinnon vahvan sähköisen tunnistamisen kustannusten hallittavuus ja ennakoitavuus sekä
- 5) tuottaa edellytykset ulkomaalaisen henkilön rekisteröinnille ja sähköiselle tunnistautumiselle Suomeen ja mahdollistaa Suomesta rajat ylittävä sähköinen tunnistaminen Euroopan parlamentin ja neuvoston sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista annetun asetuksen (EU) N:o 910/2014 mukaisesti huomioiden Euroopan Unionin regulaatioon kohdistuvat muutokset.

Tehtävät

Yllä kuvattujen tavoitteiden toteuttamiseksi on hanketta edeltävän virkamiesvalmistelun pohjalta pidetty tarpeellisena, että hankkeen aikana kehitetään toimintamalli ja tuotetaan tarvittavat ratkaisut, joiden avulla valtion takaama digitaalinen henkilöllisyys voidaan tarjota digitaalisena henkilöllisyystodistuksena ns. mobiilihenkilökorttina yksilön käyttöön erilaisissa asiointitilanteissa. Lisäksi hankkeessa selvitetään yhteistyössä henkilötunnuksen uudistamisen jatkovalmistelun sekä ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen kanssa mahdollisuutta laajentaa ydinidentiteetin kohderyhmää niistä henkilöistä, jotka tällä hetkellä rekisteröidään väestötietojärjestelmään. Toimintamalli edellyttäisi todennäköisesti poliisin toteuttaman henkilön rekisteröintiprosessin sekä valtion identiteetinhallinnan kehittämistä tukemaan digitaalisen henkilöllisyyden muodostumista ja elinkaarta.

Tätä yleistä tehtävänasettelua tarkennetaan hankkeessa tehtävien selvitysten mukaisesti. Hanke koostuu kahdesta työpaketista. Näihin kokonaisuuksiin liittyviä tehtäviä voidaan soveltuvin osin toteuttaa rinnakkain.

Hankkeen 1. työpaketissa:

- selvitetään mobiilihenkilökortin edellytykset ja toimintamallit henkilöllisyyden osoittamiseen fyysisen asioinnin lisäksi myös digitaalisessa toimintaympäristössä
- tuotetaan valtiovarainministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, kilpailu- ja kuluttajaviraston sekä liikenne- ja viestintäviraston yhteistyönä selvitys tunnistus- ja identiteettipalveluiden nykytilasta ja tarpeista

- laaditaan nykytilaa ja tulevaisuutta kartoittavien selvityksen sekä oikeudellisen arvion pohjalta tarkennettu ehdotus hankkeessa tavoiteltavan ratkaisun ja toimintamallin päälinjoista
- laaditaan alustava arvio hankkeen edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista.

Hankkeen I vaiheessa tehdyistä selvityksistä ja linjauksista kootaan arviomuistio, jonka pohjalta järjestetään lausuntokierros vuoden 2021 alussa.

Lausuntokierroksen perusteella tarkennetaan työpaketin 2 tehtäviä ja toteutussuunnitelmaa.

Hankkeen 2. työpaketissa:

- kehitetään toimintamallit julkisen vallan tehtäviksi digitaalisen henkilöllisyyden mobiilihenkilökortin luomisessa, hallinnoimisessa ja hyödyntämisessä
- toteutetaan sellaiset muutokset jotka ovat tarpeen digitaalisen henkilöllisyyden kohderyhmän laajentamiseksi
- toteutetaan digitaalisen henkilöllisyyden ja mahdollisen digitaalisen todistuksen (kredentiaalin) luomiseksi tarvittavat järjestelmäratkaisut
- varmistetaan digitaalisen henkilöllisyyden ja digitaalisen todistuksen kehityksessä yksityisen sektorin mahdollisuus tuottaa ja kehittää valtion ydinidentiteettiin perustuvia digitaalisia välineitä ja palveluita
- toteutetaan valtion takaaman digitaalisen henkilöllisyyden osoittamisen ratkaisu yhdenvertaisesti kaikille henkilöryhmille
- yhteistyössä sisäministeriön ja poliisihallituksen kanssa kehitetään henkilökortin myöntämisen ja hyödyntämisen toimintatapoja tukemaan digitaalisen henkilöllisyyden luomista ja osoittamista sekä tuotetaan fyysiselle henkilökortille rinnakkainen mobiilihenkilökortti
- varaudutaan mobiilihenkilökortin kehityksessä edelleen siihen, että sovellukseen voidaan viedä muitakin valtionhallinnossa suoraan henkilölle myönnettäviä lupia ja tietoja.
- valmistellaan kehitettävien ratkaisujen ja toimintamallien mahdollisesti edellyttämät lainsäädäntömuutokset hallituksen esityksen muotoon.

Organisointi

Hankkeen omistaa ja sitä ohjaa valtiovarainministeriö. Valtiovarainministeriö tulee asettamaan hankkeelle työtä ohjaavan ohjausryhmän sekä myöhemmin nimeämään seurantaryhmiä. Valtiovarainministeriö tulee asettamaan

hankkeeseen myös lainsäädäntötyöryhmän, mikäli tavoitteiden saavuttaminen hankkeen 1. työpaketin selvitysten perusteella edellyttää lainsäädännön muutoksia. Valtiovarainministeriö voi asettaa tarvittaessa myös muita ryhmiä hankkeen toteuttamisen tueksi.

Hankkeen 1. työpaketin toteutuksesta vastaa valtiovarainministeriö. Lainsäädännön muutostarpeiden arviointiin osallistuvat lisäksi sisäministeriö ja liikenne- ja viestintäministeriö omien toimialojensa osalta.

Hankkeen 2. työpaketissa mahdolliset lainsäädäntömuutokset valmistellaan valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä. Muilta osin hankkeen 2. työpaketin toteutuksesta vastaavat Digi- ja väestötietovirasto sekä Poliisihallitus ohjausryhmän hyväksymiin hanke- ja vaiheistussuunnitelmiin perustuen.

Ohjausryhmä

Ohjausryhmän tehtävänä on kehittää ja ohjata hankkeen tavoitteiden mukaista toteutusta, käsitellä hankkeen kustannuksiin, tavoitteisiin ja aikatauluun vaikuttavat merkittävät muutokset ja käsitellä ja hyväksyä lainsäädäntötyöryhmän työn luonnos hallituksen esitykseksi ennen lausuntokierrosta.

Ohjausryhmä koostuu valtiovarainministeriön, sisäministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön edustajista. Valtiovarainministeriö voi tarvittaessa täydentää ohjausryhmää. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii valtiovarainministeriön edustaja. Ohjausryhmän työtä tukee valtiovarainministeriön, Digi- ja väestötietoviraston ja Poliisihallituksen edustajista koostuva sihteeristö, joka valmistelee ohjausryhmän kokouksia.

Lainsäädäntöryhmä

Lainsäädäntötyöryhmän tehtävänä olisi valmistella hankkeen edellyttämät lainsäädännön muutokset hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmässä tultaisiin hyödyntämään ainakin valtiovarainministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, sisäministeriön, Digi- ja väestötietoviraston, poliisihallituksen, Liikenne- ja viestintäviraston sekä kilpailu- ja kuluttajaviraston asiantuntemusta. Työryhmää asetettaessa määritettäisiin sen tarkka kokoonpano, huomioiden hankkeen 1. työpaketissa tunnistettujen lainsäädäntötarpeiden laajuus ja sisältö.

Kustannukset ja rahoitus

Digitaalinen Identiteetti hankkeen kustannukset maksetaan valtiovarainministeriön momentilta 28.70.01. Hankkeen toteuttamiseen käytettävistä määrärahoista

vuosina 2020-2023 päätetään valtion kehyspäätöksissä ja kunkin vuoden valtion talousarviossa. Hankkeen toteuttamiseen liittyvistä rahoituspäätöksistä ja hankinnoista päättää valtiovarainministeriö.

Kuntaministeri

Sirpa Paatero

Lainsäädäntöneuvos

Sami Kivivasara

Jakelu / Sändlista

liikenne- ja viestintäministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Digi- ja väestötietovirasto, Poliisihallitus, Liikenne- ja viestintävirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto.